

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA 2022/imm. 7.3

21.november 2022

Asii Chemnitz Narup

Forslag til Finanslov 2023

(Naalakkersuisoq for Finanser og Ligestilling)

Ordførerindlæg:

En finanslov i en verden i forandring – midt i en usikker tid.

Indledning /udgangspunkt

Efter Ruslands invasion af Ukraine steg priserne for brændstof og fødevarer kraftigt i hele verden. Købekraften faldt, alt imens priserne steg i vejret. Disse kan vi også mærke her i landet.

Vores økonomi kommer under pres af de geopolitiske forandringer.

Derudover har vi mange opgaver at løse, for at sikre at vores land udvikler sig til et velfærdssamfund – og det koster mange penge. Ligeledes er sundhedsvæsenets drift kommet ind i aldeles udfordrende dage.

Vores økonomi er kommet under pres som følge af forhold her til lands.

Disse er forhold som var udgangspunktet for dette års finanslovsforhandlinger. Vi har prioriteret med ansvarlighed og omtanke og har måttet kræve meget af os selv.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Finanslovsforhandlinger om finansloven for 2023

Naalakkersuisoq for Finanser har kørt finanslovsforhandlingerne med et godt resultat. Vi har sikret nogle af vore ønsker, men vi har også måttet ofret andre ønsker.

Inuit Ataqatigiit er glade for, at vi 5 partier har underskrevet en omfattende Finanslov for 2023.

De initiativer der nu sikres finansiering efter aftalen har meget forskellige værdier, f.eks. kan vi sige at de beløber sig fra 2 millioner kr. til 1,5 milliarder kroner. Disse er bevillinger til hele landet, som vil gavne de stort set hele befolkningen – nogle i den allernærmeste fremtid og andre vil komme borgerne til gode om nogle år.

Inuit Ataqatigiits resultater.

Vores største resultater i forbindelse med finanslovsforhandlingerne er:

Initiativer til fordel for de unge

Inuit Ataqatigiit arbejder for et økonomisk mere lige samfund og for en bæredygtig økonomi. Derfor er det yderst påtrængende at nedbringe antallet af de mange unge som er udenfor arbejdsmarkedet og ikke kommer videre fra folkeskolen. Vi skal stramme op på procedurerne, hvor vi opsøger de unge for at rådgive dem for at de kommer ind på en uddannelse. Ligeledes skal vi benytte os mere af arbejdspladser der beskæftiger medarbejdere som har behov for støtte, idet disse vil bane vej for en større inddragelse af de unge i vores bestræbelser på at inddrage alle unge. Vi skal også huske på, at samarbejde tæt med forældre til unge under 18 år.

Da vi ønsker at høre de unge som bor i bygders forestillinger om deres fremtidige uddannelser, skal der være en konference næste år. Der har været

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

konferencer for de voksne stort set hvert år, og nu vil vi give de unge mulighed for at blive hørt i hele landet.

Sundhedsvæsenet skal løftes

Sundhedsvæsenets evne til at kunne løfte sine opgaver halter. Der er mange personer der står i en venteliste til behandling, det er et faktum at der bruges alt for lang tid til at diagnosticere sygdommene, og manglen på uddannet arbejdskraft er enorm.

Vi skal løfte sundhedsvæsenet ud fra 2 parametre:

Man skal straks komme i gang med at løse de mest presserende problemer.

Ligeledes skal man på den mere langsigtede bane have en fælles sundhedspolitik. For at gøre noget ved det, afventer vi Sundhedskommissionens betænkning. Man siger at den vil blive præsenteret til næste forår og vi glæder os.

Inuit Ataqatigiit er parate til at være med til at løse problemerne. Vi vil ligeledes deltage aktivt i de kommende politiske forhandlinger om sundhedsområdet.

Vi behøver ikke at vente på Sundhedskommissionen

Finansloven for 2023 sikrer at der kommer en pædiatrisk afdeling i Dronning Ingrid's Hospital, ligesom en hurtigere psykiatrisk undersøgelse af børn og unge også vil blive sikret gennem finansloven. Ligesom vi også i dette år har bevilget uopsættelige initiativer for sundhedsvæsenet.

Sprog, kultur og Arktis

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Vi værner om det grønlandske og inuit sprog og vi skal værne om dem, fordi de ikke findes lige i verden. Det forpligter. Inuit Ataqatigiit er glade for, at vi har sikret, at bevillingerne til Oqaasileriffik vil blive øget løbende og vi som det første skridt har øget næste års bevillinger med 1 ½ million kr. Dermed styrkes services, forskning samt oplysning om vores sprog ' ' .

((Bevillingsforøgelsen til Oqaasileriffik for næste år er en formålsbestemt bevilling. Ud over dette må vi investere i et videnskabeligt projekt om vores sprog fremadrettet. Man har i Ilisimatusarfik oprettet et institut for grønlandsk og for sprog, og der er det vigtigt at vi som folkevalgte støtter op om dette. Vi har kun en professor for vores kultur og sprog, som desværre er gået bort. Vi mangler professorer for vores sprog og folk som har kapacitet til at blive professorer.))

Inuit Ataqatigiit støtter forslaget om en bemyndigelse til Naalakkersuisut om at være med til at Finansiere Grønlands Nationalgalleri for Kunst. Det er presserende at få et hjem for dem mange fortællinger om vores lands historie og vores nationale identitet.

Arktis er det af de områder hvor de globale klimaforandringer har ramt hårdest. Det er yderst påtrængende at beskytte den Arktiske levevis, og dette er ICC medlemmernes og landenes vigtigste mål som de arbejder sammen om. Derfor tilslutter Inuit Ataqatigiit sig forhøjelse af bevillingen til ICC.

Anlægsområdet

Anlæggelsen af storskalaprojekterne ude på kysten (lufthavnene) kører der ud af. Der skal bygges flere vandkraftværker.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Der bevilges midler til at fortsætte byggerier af ungdomsboliger. Der skal gives muligheder for unge på de små steder.

Man ønsker at sikre at kollegiebyggerierne fortsætter, og da udredningen om behovet er ved at være tilendebragt, vil vi fortsætte samarbejdet fremadrettet.

Nye indtægter – FL der giver overskud

Ved førstebehandlingen af Forslag til Finanslov spurgte vi ind til, hvorfor indtægterne var budgetteret så konservativt. I de ændringsforslag vi i dag skal godkende er der nye budgetter for indtægter. Vi kan konstatere, at Landskassens indtægter fra rejseafgifterne samt fra de pelagiske fiskearter er steget. Dermed kan vi finde finansiering til nogle af partiernes fremsatte ønsker. Ligeledes ender budgetterne med overskud.

Det som vi er allermest glade for, er at der ikke skrues op på afgiftsknapperne. Den uvane som man i mange år har kørt; nemlig at man sætter afgifterne op for at få et overskud på finansloven – er en metode som vi nu er gået væk fra.

Nej, vi går den anden vej og vil nu afskaffe afgifter. Vi vil gøre livet for familier og mennesker lettere. For at dette også kommer folk i islægsområderne til gode, vil Naalakkersuisut fremsætte et forslag.

Vi er meget glade for at vi i aftalen også medtog en forbedring af forsyningen i bygder og yderdistrikter. Forbedringer i Naajaat, Nutaarmiut og Qeqertat står for at blive realiseret.

Erhvervsstrategiplan

Inuit Ataqatigiit har i lang tid ønsket at der kommer en erhvervsstrategiplan der gælder for hele landet, derfor er vi glade for, at man i vores finanslovsaftale har sat nye rammer for en udvikling af en erhvervsstrategiplan

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

som skal gælde for hele landet og dermed også for alle regioner. Vi venter spændt på turismestrategiplanen som vil sætte bæredygtighed i centrum. En udvidelse af eksisterende vandkraftværker samt anlæggelse af et ny vandkraftværk og dermed en forøgelse af kapaciteten på grøn energi og en udvikling af fiskeriet venter vi med spænding. Dette er en vigtig mulighed for udnyttelse af vores muligheder og en styrkelse af vores infrastruktur. Også at de unge som nu er udenfor arbejdsmarkedet og erhvervsuddannelserne nu skal ind i arbejdsmarkedet og erhvervsuddannelserne – er vigtige dele af finanslovsaftalen.

Optagelse af lån til storskalaprojekter

Det er allerede kendt, at opførelse af et nyt vandkraftværk ved Aasiaat og Qasigiannuit, samt udvidelse af eksisterende vandkraftværker ved Nuuk og Tasiilaq skal finansieres gennem optagelse af lån. Vi har bemærket at de institutioner der er villige til at finansiere projekterne har anmærkninger vedrørende skattereglerne. Vi forventer at Finansudvalget vil orientere os om disse forhold. Ligeledes vil vi bemyndige Naalakkersuisut om at optage lån på 1,5 mia. kr. til renovering af de stærkt forfaldne lejeboliger. Gode boliger som ikke gør folk syge, som er gode at bo i er gået hen og blevet en drøm for alt for mange familier. Lad os gøre renoveringsplanen klar og opstarte renoveringerne.

Vi finder det positivt at man nu vil lave en udredning om finansieringsmuligheder ved boligbyggeri.

Konklusion

Et overskud for 2023 er resultatet af partiernes aftale som også gælder for budgetoverslagsårene. Dette er sket som et resultat af at man i aftalen bevilger midler til udvikling samt i konkrete områder med efterslæb samt i befolkningsgrupper med særlige behov.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Afslutning

I den politiske arbejde kommer man ud for, at de enkelte partier kun arbejder for at opnå egne mål. Men under disse forhandlinger har man givet rum at forskellige meninger har kunnet kommet til enighed.

Alle partier har ofret nået og har opnået nået. Man har gennem forhandlingerne vist viljen til samarbejde og evnen til at stå sammen samt at tage medansvar – ikke mindst set i lyset af de mange problemer der nu hersker ude i verden – og hvis konsekvenser vi ikke ved noget om.

Jeg vil sige et inderligt tak til samtlige partier. Tak til Naalakkersuisut og ikke mindst tak til Naalakkersuisoq for Finansier. Vi har atter engang bevist, at vilje giver styrke.

Helt til sidst vil jeg på vegne af Inuit Ataqatigiit melde ud, at vi følger Finansudvalgets indstilling om godkendelse af alle ændringsforslag og stemmer for forslagene.